

Posudek oponenta bakalářské práce

Autor: Jakub Tomeš

Název práce: Dopady spolupráce multidisciplinárních týmů v Centrech duševního zdraví na kvalitu života lidí s duševním onemocněním

Vedoucí DP: PhDr. Hana Janečková, Ph.D.

Kritéria hodnocení:	Hodnocení (1 – 4): 1 = nejlepší 4 = nejhorší
Zdůvodnění relevance tématu vzhledem k oboru sociální a pastorační práce <i>Je téma relevantní vzhledem k oboru? Je dobře zdůvodněno?</i>	1
<p>Jakub Tomeš završil svá studia oboru sociální a pastorační práce sepsáním bakalářské práce, ve které se věnuje kvalitě života lidí se zkušeností s duševním onemocněním a jaké změny k lepšímu sledují ze subjektivního hlediska vybraní respondenti na základě jejich spolupráce s konkrétními centry duševního zdraví (CDZ) nebo s komunitními týmy pro duševní zdraví. Obsah textu autor shrnuje se zdůvodněním, proč vybral jednotlivá témata k nahlédnutí vytyčeného problému (vysvětlení klíčových pojmů, jež v textu práce používá, historii a reformy psychiatrické péče, typologii přístupů k duševnímu zdraví, stigmatizaci a další relevantní témata, následně popis CDZ a komunitního týmu, které se staly podkladem pro sondu do vnímání lidí své situace v rámci spolupráce s těmito zařízeními, a v závěru je nabídnuto shrnutí zjištění z rozhovorů s vybranými respondenty).</p> <p>Duševní zdraví, duševní onemocnění a celý jejich kontext, je stále aktuálnější problematikou, o které se v naší společnosti učíme hovořit bez předsudků a s takovou otevřeností, která má být pro všechny zúčastněné strany přínosná. Přestože téma duševních nemocí a celé oblasti psychiatrie bylo dlouhou dobu tabuizované, schované za zdi institucionální péče, v posledním desetiletí se v ČR podařilo rozvinout koncept center duševního zdraví a multidisciplinárních týmů, které se nesoustředí pouze na biologickou stránku člověka s duševním onemocněním, ale pojímají jej ve všech jeho dimenzích, v nichž mu mají poskytnout podporu. Plnohodnotnými členy center duševního zdraví a komunitních týmů, o nichž Jakub Tomeš píše, jsou sociální pracovníci a tato zařízení poskytují služby zařazené pod zákon o sociálních službách. Z tohoto hlediska, ač možná ne explicitně vyjádřeno, náleží téma do studovaného oboru. Možná by bylo bývalo dobré zvýraznit roli sociální práce, případně pastorační práce, ale pozorný čtenář si všimne přesahů, které již nespádají do ranku medicíny, ale právě náleží do kompetence sociálních pracovníků (témata bydlení, pracovního uplatnění, sociálních vztahů, vzdělávání, aktivizace, zplnomocnění a participace, zotavení, práce v přirozeném prostředí člověka atp.).</p>	
Kvalita teoretického/konceptuálního rámce práce <i>Nakolik je obsah rámce relevantní vzhledem k tématu práce? Do jaké míry byla studovaná literatura představena přehledně a kriticky? Byla použita zahraniční literatura?</i>	1-2
<p>Bakalářská práce Jakuba Tomeše je z velké části popisná. Postupuje od popisu duševního zdraví a nemoci s jejich používanou klasifikací, přes pojmy stigmatizace a destigmatizace, pojem zotavení, deskripci minulého a současného stavu psychiatrické péče v západním světě a u nás, k popisu reformy psychiatrické péče v ČR a s ní související deinstitucionalizaci psychiatrické péče, novým pohledům na lidi se zkušeností s duševním onemocněním. Věnuje se také popisu zařízení, kde následně realizoval svou sondu do vnímání lidí s duševním onemocněním kvality svého života na základě spolupráce s těmito zařízeními.</p> <p>Konceptuální rámec lze sledovat v nově využívaných přístupech k duševnímu onemocnění, tedy právě v přístupu zotavení, přístupu destigmatizace lidí se zkušeností s duševním onemocněním a duševních onemocnění jako takových, v individualizovaném přístupu, v komunitních aspektech a nových typech léčby (ACT, FACT), v poctivém dodržování lidských práv a lidské důstojnosti, které má přinést v Česku právě reforma psychiatrické péče. V tomto ohledu se jedná o paradigmatický posun, který je v naší společnosti novum. Autor využívá vhodnou literaturu, hojně čerpá ze zahraničních zdrojů. Slouží mu více jako nositelé informací, než ke kritickému nahlédnutí a hlubšímu zamýšlení nad teorií, vše však v souladu s požadavky bakalářské práce.</p>	
Formulace cílů, výzkumných otázek či hypotéz <i>Jsou dostatečně konkrétní a jasné? Odpovídají tématu práce a jejímu teoretickému/konceptuálnímu rámci?</i>	2

**Studijní program Sociální a pastorační práce
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova**

Cíle bakalářské práce vlastně nejsou řádně uvedeny. Respektive autor zmiňuje cíl praktické části, jímž je zodpovědět výzkumnou otázku. Cílem celé práce by ale mělo být v tomto případě zjistit, jak ovlivňuje spolupráce lidí se zkušeností s duševním onemocněním s centry duševního zdraví nebo komunitním týmem kvalitu jejich života. Aby toto zjistil, má si položit vhodnou výzkumnou otázku. V úvodní části mělo být rovněž uvedeno, proč se věnuje v teoretické části vybraným tématům, co je jejím cílem a jak souvisí s následnou praktickou částí.

Více méně jde o technickou záležitost a úvahu, kterou jistě student udělal, ale již nese-psal na správném místě. Trochu to napravuje v samotném závěru. Správnější a komfortnější pro čtenáře by bylo, aby znal celkové směřování již na začátku, jednotlivé části textu by pak snadněji rozvíjely celkový obrázek sepsované problematiky.

Metody získávání a analýzy dat a jejich použití

Je vhodně zvolen, zdůvodněn a v průběhu výzkumu realizován design výzkumu/výzkumný rámec? Jsou využité techniky sběru dat, vzorek a metody analýzy dat dobře popsány, zdůvodněny a realizovány v rámci výzkumu vzhledem k výzkumným otázkám? Jsou diskutovány limity výzkumu a jeho etické aspekty?

1-2

Jakub Tomeš pojmenovává svůj „výzkum“ přiléhavě jako sondu, tedy pohled několika vybraných respondentů – lidí se zkušeností s duševním onemocněním, na jejich spolupráci s Centrem duševního zdraví v Praze 9, v Brandýse nad Labem a s Komunitním týmem Kladno a jak se tato spolupráce promítá na kvalitu jejich života. Z metodologického hlediska tedy správně identifikoval, že jde o kvalitativní přístup. A to nejen vzhledem k velikosti vzorku komunikačních partnerů (celkem 6), ale také k použité metodě, již jsou polostrukturované rozhovory, které trvaly od 35 do 80 minut (není zmíněno, kdy rozhovory vznikly).

Tento výzkumný design je správně popsán, autor použil základní metodologickou literaturu pro výzkum ve společenských a humanitních vědách. Technika sběru dat je relevantní.

Autor popisuje práci se získanými daty i to, jak s nimi nakládal v průběhu zpracování bakalářské práce a potom. Etické aspekty jsou nejsou přímo tematizovány, ale student na ně myslí vzhledem k diagnózám komunikačních partnerů a citlivému zachování jejich anonymity a v získání ústního souhlasu k rozhovoru. V případě, že měli respondenti opatrovníky, získal od nich souhlas k vedení rozhovorů.

Jakub Tomeš následně rozhovory přepsal a postupoval v analýze formou otevřeného kódování. Získal devět kódů, které následně uvádí a doprovází je citacemi, aby přiblížil čtenáři, jak sami komunikační partneři popisují svou spolupráci s CDZ a Komunitním týmem Kladno a jaký má vliv na jejich život. Tato část je příjemně strukturována dle tematických oblastí (praktický život, zotavení, stigmatizace a destigmatizace), přičemž v každé z nich uvádí několik podkategorií, které vysledoval jako opakující se v rozhovorech (autorův postup lze sledovat v příloze 3 a 4). Dalším vodítkem jsou zvýrazněné části v citacích, které dále vyzdvihují pozitiva v životech respondentů vyplývající ze spolupráce, a tedy ze zkušenosti s novými a komplexními přístupy k léčbě duševního onemocnění.

Kvalita závěrů práce

Byly naplněny praktické nebo teoretické cíle a zodpovězeny výzkumné otázky práce? Jak byla formulována praktická doporučení, pokud byla cílem práce?

2

Jakuba Tomeše zajímalo, jak vnímají lidé, kteří mají zkušenost s duševním onemocněním, svou spolupráci s centry duševního zdraví a komunitním týmem pro podporu těchto lidí. Už v teoretické části poukázal na výzkum zmiňující pozitivní dopady nových přístupů pro léčbu duševního onemocnění. Svou sondou do prostředí lidí se zkušeností s duševním onemocněním přitakal výsledkům uvedenému výzkumu a dokreslil jej konkrétními, subjektivními výpověďmi. Podařilo se mu ve výpovědích nalézt opakující se vzorce, které následně rozvinul do vlastních zjištění, shrnutí, porovnání s teoretickou částí atd. Mělo by možná také zaznít jasnější rozlišení mezi kvalitou institucionální a neinstitucionální péče, dle výpovědí respondentů. Rozhodně by analytické části měly převažovat nad množstvím uvedených výňatků z rozhovorů. Chápu ale, že jich chtěl pro jejich výmluvnost uvést autor co nejvíce. V závěrečném shrnutí bych již nedoporučovala znovu se vracet k citacím, ale již jen uvádět shrnující tvrzení, případně doporučení.

Práce se zdroji

Je v práci dodržen jednotný standard odkazů na literaturu a prameny? Byly v práci použity zdroje uvedené na seznamu použité literatury a pramenů?

1

V celé bakalářské práci je zachován jednotný citační vzor, na literaturu a prameny je poctivě odkazováno.

Struktura práce, formulační a gramatická úroveň, grafická úprava	1-2
<i>Je práce vhodně strukturovaná? Odpovídá formulační i gramatická úroveň bakalářské práci?</i>	
<p>Struktura bakalářské práce je vhodně a logicky nastavena, stejně tak nemám co dodat ke grafické úpravě a formulační úrovni celého textu. Pozitivně hodnotím uvedené přílohy, jednak seznam zkratk, osnovu k rozhovorům, ale především možnost přečíst si přepisy dvou z nich. I z přepisu je znát, že tazatel si svého komunikačního partnera váží a respektuje jej.</p> <p>Jediné, co bych vytkla, je velké množství chyb v interpunkci, na několika místech se objevuje špatný pád při skloňování. Světová zdravotnická organizace má malé „s“ na začátku (s. 13). Na s. 34 by bylo dobré přeložit britský projekt <i>Time to change</i>. Na téže straně autor tvrdí, že psychiatrie v západním světě je ovlivněna zájmy farmaceutického průmyslu. Bylo by fajn zde odkázat na nějaký informační zdroj. Celkově se jedná o drobnosti, které nijak neubírají na kvalitě práce.</p>	

Celková známka před obhajobou:

B

Otázky k obhajobě:

1. Máte zkušenost i s jinými centry duševního zdraví, než která uvádíte v bakalářské práci? Je metodika práce s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním všude srovnatelná? Na s. 36 píšete: „Centrum duševního zdraví nespolupracuje pouze s klientem, ale také s jeho okolím – rodinou, přáteli, školou, zaměstnavatelem apod. Zároveň spolupracují s odborníky v případě hospitalizace klienta.“ Je toto tvrzení vizí CDZ, nebo realitou?
2. Doplnující téma, pouze zbyl-li by čas. Navrhněte prosím krátkou SWOT analýzu CDZ, zaměřte se především na personální otázku zajištění center.

V Mladé Boleslavi dne

.....

Podpis oponenta práce.